

Asia: VN/29418/2023

Hallituksen esitysluonnos sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön muutoksiksi lasten ja nuorten terapiatakuun toteuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Edustaako vastaaja

Kuntaa

2. Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus tavoitetta lasten ja nuorten mielenterveyden varhaisen vaiheen tuen ja hoidon saatavuuden parantamisesta perustason palveluissa?

Ei, vaan tarvittaisiin ehdotetun sijaan ja/tai lisäksi seuraavia toimia [Tarvitaan perustasolle riittävää henkilöstön resurssointia, sillä jo nyt lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden henkilöstön resurssointi on riittämätöntä. Varmistetaan perustason osaajien määrä lisäämällä koulutusta. Varmistetaan perustason osaajien riittävyys ja jatkuva koulutus ammattitaidon ylläpitämiseksi. Hyödynnetään koko sosiaali- ja terveysalan osaamista kouluttamalla heitä mielenterveyden ammattilaisten tueksi. Hoidon porrastus pitää olla valtakunnallista ei paikallista. Intervention mahdollisuus pitää olla saatavilla heti tarvittaessa, ei tietyn ajan päästä.]

3. Onko sääntely takuun piiriin kuuluvista psykososiaalisista interventioista terveydenhuoltolain 53 §:n ja opiskeluterveydenhuoltolain 10 a §:n säännöksissä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan säännöksiä olisi muokattava seuraavalla tavalla [Selkeämpi määritelmä: Mikä on psykoterapioista johdettua ja mikä ei?]

4. Onko takuun piiriin kuuluvan psykososiaalisen hoidon aloittamisen enimmäisajan määrittely terveydenhuoltolain 53 §:ssä ja opiskeluterveydenhuoltolain 10 a §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan säännöstä olisi muokattava seuraavalla tavalla [Hoitoon pääsyn aikataulu pitäisi huomioida paremmin, jotta potilaan tarvitsema hoito priorisoitaisiin oikein suhteessa muihin hoitoa tarvitseviin. Vaarana, että resurssit kohdentuvat tiukempaan aikatauluun ja muut hoitoa tarvitsevat jäävät huonompaan asemaan.]

5. Onko takuun piiriin kuuluvan mielenterveystyön palveluna annettavan psykososiaalisen tuen ja psykososiaalisten työmenetelmien määrittely sosiaalihuoltolain 25 a §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan sitä olisi muokattava seuraavalla tavalla [Määritelmä ei ole tarpeeksi selkeä, jotta tiedetään mitä kaikkea se pitää sisällään. Määritelmän epäselkeys tuo tulkintoja, jotka voivat asettaa potilaan eriarvoiseen asemaan.]

6. Onko takuun piiriin kuuluvaa mielenterveystyön palvelua koskevan päätöksen toimeenpanon sääntely sosiaalihuoltolain 45 §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan sitä olisi muokattava seuraavalla tavalla [Terapiatakuu tällaisenaan ei ole yhteensovittavissa sosiaalihuoltolain kanssa. Säädös ei huomioi tarpeeksi sosiaalihuollon erilaisia palvelutehtäviä. Terapiatakuun myötä tulee sosiaalihuoltolain mukaisiin päätöksiin kaksi seurattavaa määräaika, joka lisää haasteellisuutta seurantaan. Koulukuraattori, joka ei nyt tee viranhaltijapäätöksiä joutuisi tekemään jatkossa viranhaltijapäätöksiä, velvoite siis lisää byrokratiaa. Kuraattoritoimintaa ohjaava lainsäädäntö ei myöskään edellytä, että kuraattorina toimivan tulee olla sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain mukainen ammattihenkilö.]

7. Onko esitetty 2 a §:n sääntely valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta riittävä terveydenhuollon menetelmien osalta?

Ei

Perustelut ja mahdolliset kehittämissuhteet

Yhteistyösopimukset ovat yleensä yleisluontoisia ja siksi heikosti toimintaa ohjaavia. Yhteistyösopimus ei ole asetuksessa riittävän tarkasti määritelty, sillä rajapinta on häilyvä ja jättää mahdollisuuden päällekkäisyyteen tai jopa, että ei kuulu kummallekaan. Asetuksessa ei määritellä, että kummankin toimijan (sosiaali sekä terveys) pitää pystyä näkemään interventiohoidon potilaan kirjaukset, jotta potilaan hoito toteutuisi parhaalla mahdollisella tavalla kokonaisuutena.

8. Onko esitetty 2 a §:n sääntely valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta riittävä sosiaalihuollon menetelmien osalta?

Ei

Perustelut ja mahdolliset kehittämissuhteet

Sisältö pitää määritellä tarkemmin, jotta yhteistyösopimus ei jää ns. yleissopimukseksi.

9. Miten lasten ja nuorten terapiatakuun enimmäisaikojen toteutumisen seuranta olisi tiedonhallinnan näkökulmasta tarkoituksenmukaista toteuttaa?

Terapiatakuu 28 vrk ja sosiaalihuoltolaki 1kk, miksi ei voi olla sama? Sosiaali- ja terveydenhuollon koodistot pitäisi yhtenäistää ja kehittää vastaamaan tarvetta, jotta seuranta helpompaa.

10. Millaista kansallista ohjausta ja toimenpiteitä esitetyn lainsäädännön onnistunut toimeenpano mielestänne edellyttää?

Lainsäädännön toteuttaminen edellyttää henkilöstön lisäresursointia sosiaali- ja terveydenhuollon perustason palveluihin. Kansallinen ohjaus ja mm. menetelmien ylläpito on tärkeää, jotta taataan, että alueilla sovelletaan lainsäädäntöä yhdenmukaisesti. Yksittäisen hyvinvointialueen on vaikea säilyttää menetelmäosaaminen hyvällä tasolla, sillä alueelliset vaihtelut tarpeen ja henkilöstöresurssin suhteen ovat hyvin erilaisia. Ohjauksen tulisi ottaa huomioon sosiaali- ja

terveydenhuollon erilaiset tarpeet ja vahvistaa erityisesti sosiaalihuollon ammattilaisten osallistamista mielenterveyspalveluita koskevista kysymyksistä.

11. Hallituksen keväällä 2024 tekemä päätös perusterveydenhuollon hoitotakuun pidentämisestä 14 vuorokaudesta 3 kuukauteen tulee kiireettömän hoidon osalta vaikuttamaan ensimmäisen hoitotapahtuman järjestämisen enimmäisaikaan perusterveydenhuollossa. Edellyttäisikö tämä muutos toteutuessaan mielestänne muutoksia terapiatakuusäätelyyn?

Ei

Perustelut ja mahdolliset ehdotukset

Lasten ja nuorten avun ja tuen saanti täytyy priorisoida kaikissa palveluissa, sillä perusterveydenhuollon 3 kk on haastava, kun odotetaan palvelutarpeen jälkeistä hoitoon pääsyä. Oikea-aikainen hoitoon pääsy on potilasturvallisuutta. Terapiatakuu ei tuone ratkaisua siihen, että muun hoidon tai tuen tarpeessa oleva ei saa ajoissa tarvitsemaansa apua. Terapiatakuu ja hoitotakuun heikennys yhdessä eivät tuota parannusta vaan heikennystä.

12. Muu palaute liittyen hallituksen esitysluonnokseen

Lasten- ja nuorten mielenterveysongelmat ovat tärkeä asia ja siksi niihin pitää puuttua. Aikataulu on haastava, sillä HVA:t ovat nyt taloudellisesti tiukalla ja pelkona on, että muusta toiminnasta joudutaan karsimaan, mikä heikentää potilasturvallisuutta. Yhtenäiset koodistot ja uudet tarvittavat koodistot eivät ole valmiina, joten yhtenäinen kirjaaminen ei toteudu. Sosiaali- ja terveydenhuollolla ei ole riittävästi henkilöstön resurssia terapiatakuun toteuttamiseen. Olisiko hyvä varmentaa tarvittava henkilöstö ja osaaminen sekä yhtenäiset koodistot ennen terapiatakuun voimaan tuloa?

Koskenlaine Sirpa
Pelkosenniemen kunta - Hyvinvointipalvelut/kunnanhallitus